

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ P. Š.**, bývajúceho v K., **2/ J. Š.**, bývajúceho v K., **3/ L. Š.**, bývajúceho v K., **4/ K. B.**, bývajúcej v K., proti žalovanej **T.**, so sídlom v K., IČO: X., **o zaplatenie 23 079,19 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 23 C 192/2009, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. júna 2012 sp. zn. 11 Co 103/2011, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 27. júna 2012 sp. zn. 11 Co 103/2011 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I rozsudkom z 9. septembra 2010 č.k. 23 C 192/2009-111 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť do 15. dní: a/ žalobcovi 1/ sumu 11 539,60 €, b/ žalobcovi 2/ sumu 3 847 €, c/ žalobcovi 3/ sumu 3 847 € a d/ žalobkyni 4/ sumu 3 847 € s 8,5% úrokom z omeškania od 1. októbra 2008 do zaplatenia. Žalovanej zároveň uložil povinnosť zaplatiť do 3 dní na účet súdu 1 541,32 € a v rovnakej lehote nahradiť žalobcom 1/ až 4/ trovy konania vo výške 7 606,51 €. Vychádzal z toho, že žalobca 1/ v podiele 1/2 a žalobcovia 2/ až 4/ v podieloch po 1/6 sú spoluvlastníkmi nehnuteľností, ktoré sa nachádzajú v okrese Košice II a v katastri nehnuteľností pre katastrálne územie T. sú zapísané na liste vlastníctva č. X.. Výsledky vykonaného dokazovania preukázali, že žalovaná sa na úkor žalobcov bezdôvodne obohatila tým, že v roku 2007 užívala predmetné nehnuteľnosti bez toho, aby poskytla žalobcom adekvátne finančné plnenie. O trovách rozhodol podľa § 148 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 27. júna 2012 sp. zn. 11 Co 103/2011 napadnutý rozsudok: 1. potvrdil vo veci samej, okrem výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcom úrok z omeškania, 2. zmenil vo výroku o splatnosti prisúdenej istiny tak, že žalovaná je povinná zaplatiť ju žalobcom do 3 dní. Odvolací súd zároveň napadnutý rozsudok zrušil vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcom úroky z omeškania, ako aj vo výrokoch o trovách konania a trovách štátu; vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Potvrdzujúci výrok odôvodnil tým, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav a v súlade so zákonom z neho vyvodil právny záver o bezdôvodnom obohatení sa žalovanou (§ 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka) a tiež o výške jej bezdôvodného obohatenia. V súvislosti s odôvodnením zmeňujúceho výroku poukázal na § 160 ods. 1 veta prvá O.s.p. Zrušujúci výrok rozsudku súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa úroku z omeškania odôvodnil odvolací súd nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia; v nadväznosti na to zrušil tiež výroky o trovách konania a trovách štátu.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie. Žiadala toto rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietala, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), lebo odvolací súd na prejednanie jej odvolania v rozpore s § 214 ods. 1 písm. c/ O.s.p. nenariadil pojednávanie. Podľa názoru dovolateľky došlo k predmetnej vade tiež tým, že odvolací súd sa jednostranne stotožnil s argumentáciou žalobcov a nedostatočne zohľadnil jej tvrdenia, že právnym titulom vydržania nadobudla k sporným nehnuteľnostiam právo zodpovedajúce vecnému bremenu (§ 135c Občianskeho zákonníka). Napokon, túto vadu založila tiež skutočnosť, že odvolací súd nepripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie, i keď predpoklady pre to boli dané. Namietol tiež, že v konaní došlo k tzv. inej procesnej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nie je v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. dostatočne odôvodnené, spočíva na neúplných skutkových zisteniach a aj na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Z týchto dôvodov žiadala dovolaním napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Právna zástupkyňa žalobcov oznámila 26. júla 2013 súdu prvého stupňa, že žalobca 2/ zomrel 3. mája 2011.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti takému potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa o výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p. Dovolaním žalovanej je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z uvedených rozhodnutí; prípustnosť jej dovolania preto z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež so zreteľom na § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

I. Žalovaná v dovolaní namieta, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť pred súdom konať. Pokiaľ namieta, že k tejto vade došlo tým, že

1. odvolací súd nenariadil na prejednanie jej odvolania pojednávanie, dovolací súd uvádza, že tento postup odvolacieho súdu zodpovedal ustanoveniu § 214 ods. 1

- a 2 O.s.p.; dovolací súd sa nestotožňuje s názorom žalovanej, že na prejednanie odvolania podaného v konaní, v ktorom sa vlastníci nehnuteľností domáhajú vydania bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto predmet ich vlastníctva bezodplatne užíval (i keď je ním vysoká škola), vyžaduje nariadenie pojednávania dôležitý verejný záujem (§ 214 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v znení účinnom v čase rozhodovania odvolacieho súdu),
2. odvolací súd nepripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie, dovolací súd uvádza, že pripustenie dovolania nie je viazané na návrh (R 30/2004) a oprávnenie vysloviť prípustnosť dovolania patrí výlučne odvolaciemu súdu; ak odvolací súd nepripustí proti svojmu rozhodnutiu dovolanie, neodníme tým účastníkovi možnosť konať pred súdom,
 3. odvolací súd založil svoje rozhodnutie na nesprávnom právnom posúdení veci, dovolací súd uvádza, že nesprávne právne posúdenie veci nie je vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. a nezakladá prípustnosť dovolania (R 54/2012),
 4. dovolaním napadnutý rozsudok nie je preskúmateľný, dovolací súd poukazuje na to, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nie je vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inou procesnou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (vd' R 111/1998 a tiež III. ÚS 551/2012).

V nadväznosti na predchádzajúci odsek dovolací súd konštatuje, že dovolacie námietky žalovanej, v zmysle ktorých jej postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.), sú neopodstatnené.

II. Ako už bolo uvedené vyššie, o procesnú vadu, ktorá zakladá tzv. zmätočnosť, ide tiež vtedy, ak ten, kto vystupoval ako účastník konania, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 237 písm. b/ O.s.p.). Spôsobilosť byť účastníkom konania znamená spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon účastníkovi konania priznáva alebo ukladá. Jej predpokladom je hmotnoprávna subjektivita vo význame spôsobilosti mať práva a povinnosti podľa hmotného práva. Hmotnoprávna spôsobilosť mať práva a povinnosti fyzických osôb vzniká narodením a zaniká smrťou fyzickej osoby, prípadne vyhlásením za mŕtveho.

Podľa § 103 O.s.p. súd kedykoľvek za konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Toto ustanovenie ukladá súdu povinnosť v každom štádiu konania prihliadať na to, či sú splnené zákonom stanovené

podmienky (procesné podmienky konania) na to, aby súdne konanie mohlo prebehnúť a súd mohol rozhodnúť. Zo spisu vyplýva, že žalobca 2/ zomrel 3. mája 2011. Odvolací súd vec prejednal a rozhodol 27. júna 2012, kedy už tento účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania. Pokiaľ odvolací súd považoval zomrelého J. Š. naďalej za účastníka konania, vykazuje jeho postup znaky procesnej vady konania v zmysle § 337 písm. b/ O.s.p., na ktorú bolo potrebné vziať zreteľ. Uvedená vada zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale tiež jeho opodstatnenosť. V prípade, že v konaní dôjde k vade takejto povahy, treba napadnuté rozhodnutie zrušiť.

III. Vzhľadom na to, že v konaní na odvolacom súde došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. b/ O.s.p., zrušil Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

So zreteľom na podstatu a dôsledky procesnej vady, ktorá viedla k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, ako aj vzhľadom na procesnú situáciu, do ktorej sa preskúmaná vec dostáva jej vrátením na ďalšie konanie, nezaoberal sa dovolací súd otázkou, či v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. a či napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 1241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova nielen o trovách pôvodného konania, ale aj dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 3. októbra 2013

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková